

A Managing Urban Europe Initiative

CHAMP

Local Response to Climate Change

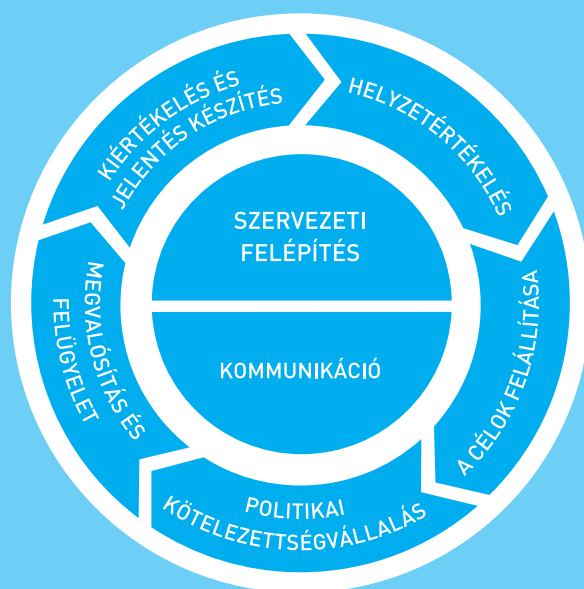

Fenntartható településfejlesztés az éghajlatváltozás tükrében

- segédlet az integrált irányítási rendszer kiépítéséhez -

2011

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
CHAMP Projekt- Helyi válasz az éghajlatváltozásra	6
Az Integrált Irányítási Rendszer (IIR)	8
1. LÉPÉS: HELYZETÉRTÉKELÉS	9
Somogy Megyei Önkormányzat	10
Balatoni Hajózási Zrt.	11
Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata	12
2. LÉPÉS: A CÉLOK FELÁLLÍTÁSA	13
Balatonalmádi Város Önkormányzata	14
Fonyód Város Önkormányzata	15
Balatonföldvár Város Önkormányzata	16
3. LÉPÉS: POLITIKAI KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS	17
Balatonfüred Város Önkormányzata	18
Siófok Város Önkormányzata	19
Keszthely Város Önkormányzata	20
4. LÉPÉS: MEGVALÓSÍTÁS ÉS FELÜGYELET	21
Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzata	22
Taktaharkány Nagyközség Önkormányzata	23
Tatabánya Város Önkormányzata	24
5. LÉPÉS: KIÉRTÉKELÉS ÉS JELENTÉS KÉSZÍTÉS	25
Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.	26

Bevezető

A Földet veszélyeztető legnagyobb veszély a klímaváltozás - halljuk ezt nap mint nap, a sajtóban, a politikai életben egyaránt. Az éghajlatváltozás napjainkban már nem csak egy távoli kockázat, hanem az egyik legnagyobb környezeti fenyegetés, amely életmódunkat, környezetünket nagymértékben befolyásolja.

A klímaváltozás a társadalom minden rétege számára kihívást jelent, hiszen életünk minden mozzanatára hatással van. Gondoljunk csak az utóbbi időben tapasztalt rendkívüli időjárási eseményekre: a szárazságra és áradásokra melyek hatással vannak a mezőgazdaságra és ezen keresztül az élelmiszerellátásra is. De elég, csak ha az egészségünkre gondolunk, a szélsőséges hőhullámok rendkívüli mértékben viselik meg szervezetünket.

Munkánk során tapasztaljuk, hogy csak úgy, mint Európa más területein, a Balaton Régióban is tetten érhetők bizonyos kedvezőtlen környezeti folyamatok, amelyek mögött általában a gazdasági-társadalmi-természeti egyensúly rövid távú megoldás miatti eltolódása áll. Ezzel párhuzamosan a régióban megjelent a felelősségteljes szemlélet, amely a megfelelő szakértelemmel és forrásokkal párosítva képes a fenntartha-

tóság érvényesítésére. Az integrált (környezeti) irányítási rendszerek kialakítása a helyi közigazgatási egységeknél hozzájárul a települések környezeti minőségének javításához, a fenntartható fejlődés megvalósításához, azáltal, hogy a már meglévő rendszerek által alkalmazott szerkezetet alakítanak ki.

A CHAMP projekt lehetőséget adott arra, hogy kiadványunkban megoszthassuk Önnel az Integrált Irányítási Rendszer öt fő lépését, egy-egy példán keresztül bemutatva - alátámasztva, hogy a hazai szervezetek, önkormányzatok jó úton haladnak a klímaváltozással kapcsolatos intézkedések terén. Ezáltal egyszersmind bebizonyítva, és bízgatva minden települési önkormányzatot arra, hogy ez a sokrétű intézkedés az Integrált Irányítási Rendszer segítségével egyszerűen, fokozatosan, átláthatóan hajtható végre.

Dr. Molnár Gábor
ügyvezető igazgató
Balatoni Integrációs
Közhasznú Nonprofit Kft.

CHAMP Projekt- Helyi válasz az éghajlatváltozásra

Az éghajlatváltozással szembeni küzdelem - az üvegház-hatású gázok kibocsátásának csökkentése, változások hatásainak mérséklése, illetve késleltetése, a bekövetkezett hatásokhoz való alkalmazkodás - csak globális összefogással lehetséges.

A problémák kezelésére átfogó intézkedésre van szükség. Mind hazai, mind nemzetközi szinten számos kiváló ötlet és kezdeményezés valósult már meg eddig is, azonban a tényleges intézkedésre a továbbiakban is szükség van. A siker egyik fő kulcsa, hogy több szinten együttműködve közösen találjunk megoldást az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó különböző problémákra, melyek megoldásában a helyi önkormányzatok kiemelt szerepet töltenek be.

A felmerülő hatások kezelése jelentős kihívást jelent, hiszen a helyi önkormányzatoknak ismerniük kell az uniós politikát, a hazai stratégiákat és programokat, valamint a megoldások kezelése érdekében kellő információval kell rendelkezniük a helyi problémákról valamint a rendelkezésre álló erőforrásokról és a fennálló lehetőségekről. Az Európai Unió Városi Környezet Tematikus Stratégiája rámutat arra, hogy az Integrált Irányítási Rendszer (IIR) megadja a szükséges válaszokat a helyi és regionális szervezetek, hatóságok részére, aminek megvalósítása egy intenzív képzést és képesség fejlesztést igényel.

Az Integrált Irányítási Rendszerek alkalmazása elengedhetetlen fontosságú, hiszen hozzájárulnak, hogy a települések és térségek a fenntarthatósági szempontokat beemeljék a gyakorlatba, valamint segítséget nyújtanak a rendelkezésre

álló erőforrások eredményes felhasználásához és az éghajlatváltozás kihívásaira adandó lehetséges válaszintézkedések feltárásához.

Az éghajlatváltozáshoz való hatékony alkalmazkodás érdekében a CHAMP projekt segítséget nyújtott és képzést biztosított a helyi és térségi szervezetek számára az integrált környezeti irányítási rendszerek bevezetése és a hatékonyabb tervezés vonatkozásában. A projekt során kidolgozásra került egy oktatási anyag, amelynek alapja a Managing Urban Europe-25 (Fenntartható városfejlesztés) projekt keretein belül kidolgozott és tesztelt, a helyi fenntarthatóságot ösztönző integrált irányítási rendszer. Az oktatási anyag elsajátítására Magyarországon egy országos szintű képzés biztosított lehetőséget, amelynek teljeskörű elvégzését elismerő oklevéllel igazoltuk a résztvevő önkormányzatok munkatársainak.

A projekt résztvevői:

A 2009-2012 közötti időtartamú projekt megvalósításában négy ország területéről 7 szervezet vesz részt:

- Union of Baltic Cities (Balti Városok Szövetsége), Finnország
- ICLEI - Local Governments for Sustainability, Németország
- Ambiente Italia, Olaszország
- Lake Constance Foundation (Bódeni-tó Alapítvány), Németország
- Coordinamento Agende 21 Locali Italiane, Olaszország
- Suomen Kuntaliitto (Helyi és Regionális Szervezetek Szövetsége), Finnország
- Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft., Magyarország

A Managing Urban Europe Initiative
CHAMP
Local Response to Climate Change

A CHAMP projekt Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. által szervezett magyarországi képzésen résztvevő önkormányzatok, szervezetek:

- Balatonalmádi Város Önkormányzata
- Balatonföldvár Város Önkormányzata
- Balatonfüred Város Önkormányzata
- Budapest Főváros XVI. Kerületének Önkormányzata
- Fonyód Város Önkormányzata
- Keszthely Város Önkormányzata
- Siófok Város Önkormányzata
- Somogy Megyei Önkormányzat
- Taktaharkány Község Önkormányzata
- Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Balatoni Hajózási Zrt.

A projekt finanszírozása:

A CHAMP projekt megvalósítását az Európai Közösség LIFE+ programja társfinanszírozza, a Lombardia Régió (Olaszország) valamint a németországi Környezetvédelmi Minisztérium pénzügyi hozzájárulása mellett.

A projektről, valamint a helyi fenntarthatóságot ösztönző integrált környezeti irányítási rendszerekről bővebb információ található a projekt honlapján és a magyar nyelvű blogon:

www.localmanagement.hu;

<http://champproject-hungary.blogspot.com>

Kapcsolat:

További információ a projekt vezető partnerétől, valamint a hazai projektpartnerrel kapható az alábbi elérhetőségeken:

Vezető partner:

Esther Kreutz
Union of Baltic Cities, Commission
on Environment Secretariat
Vanha Suurtori 7
20500 Turku, Finland
Esther.kreutz@ubc.net
Tel: +358 44 9075980
Fax: +358 2 262 3425

Hazai partner:

Egerszegi Zita
Balatoni Integrációs Közhasznú
Nonprofit Kft.
8600 Siófok, Batthyány u. 1.
ezita@balatonregion.hu
Tel/Fax: +36 84 317 002

Az Integrált Irányítási Rendszer (IIR)

A térségek, önkormányzatok, vállalatok szerteágazó rendszerének irányítása különféle szinteken történik. Rendszerezetté teszi a munkavégzést, növeli a hatékonyságot és számtalan pozitív hatással jár, ha a meglévő gyakorlatokat, terveket és stratégiákat egyetlen irányítási rendszerbe szervezzük, azaz integráljuk.

A rendelkezésre álló erőforrások meghatározott cél szolgáltatása állításával biztosíthatjuk az átláthatóságot valamint a döntéshozás demokratikus jellegét is. Az IIR segítségével a fenntarthatóságra tudjuk fordítani azokat az erőfeszítéseinket, amelyek a több irányítási rendszer egymással párhuzamosan történő működtetésével veszendőbe mennének.

Az IIR éves ciklusa folyamatosan ismétlődő lépésekből áll. Minden 3-5 évben van szükség felülvizsgálatra, mindamellett, hogy a rendszer éves ciklus szerint működik. Ennek ellenére, ha az éves ciklus végén a teljesítmények és eredmények indokolták teszik, szükség van a rendszer újabb átgondolására.

Az éves ciklus 5 fő lépésből áll, amely a **helyzetértékeléssel** kezdődik. A helyzetértékelés során első sorban a fenntarthatósági tényezők aktuális állapotát kell feltérképezni, mert a következő lépésben a helyzetértékelés eredményeként megfogalmazott prioritásokkal összhangban a **célok meghatározása** következik. Ha a célmeghatározásunk eredménye, azaz a stratégiai program a döntéshozók elé kerül, a jóváhagyásnál létfontosságúvá válik a **politikai kötelezettségvállalás** is, amelyre természetesen az egész ciklus során szükség van. Ha az első három lépést, azaz az előkészületi lépéseket gondosan, alaposan végezzük el, akkor jelentősen csökkenthetjük a megvalósítás során felmerülő nehézségek kockázatát is. A rendszer 4. lépése a **megvalósítás és felügyelet**, amelynek

során a ciklus első három előkészületi lépését követően az előre meghatározott prioritásos intézkedések végrehajtása történik. Az intézkedéseket a megvalósítást követően nyomon kell követni, azaz felügyelni kell, méghozzá annak érdekében, hogy a rendszer működéséről információkat gyűjthessünk, amely az IIR utolsó lépésénél is kiemelt jelentőséggel bír: a **kiértékelés és jelentés** készítésénél. A ciklus 5. lépésénél az összegyűjtött információk kiértékelését végezzük el, és a folyamat sikeréről, illetve esetleges negatívumairól történő jelentés elkészítéséhez használjuk fel.

Egy jobban fenntartható települési/városi környezet megvalósítása érdekében erős szervezeti irányítást igényel a település közigazgatási területén található számos szervezet és sok érintett fél összetartása. Ezért, a ciklus egyes lépései során szem előtt kell tartanunk: a részvételt, a **kommunikációt** és a **szervezeti felépítést** is. Továbbá fontos, hogy már az első lépésektől kezdve körültekintően megtervezzük azt, hogy kik vesznek részt a folyamatban és hogy ezek a személyek mivel tudnak hozzájárulni a ciklus sikeréhez. Ha az IIR szervezete jól működik, akkor az döntő hatással lesz a település, szervezet sikerére is: a meglévő szinergiákat, hasonlóságokat kihasználva javulhat a szakmai érdekek összehangolása, növekedhet a szervezet, önkormányzat elismertsége, megítélése az image növekedése által, ami sokat javíthat a piaci helyzetükön is, valamint növekedhet a munkatársak érintettsége, motivációja is.

1. lépés: Helyzetértékelés

Mit jelent a településünk vagy térségünk „karbon lábnyoma”? Hogyan fog változni a helyi és regionális éghajlat? Mely szektorok és szereplők okozták ezt, és milyen mértékben? Milyen kockázatok és lehetőségek jelennek meg az éghajlatváltozás miatt?

Az éghajlatváltozással és energiával kapcsolatos helyi és regionális igazgatás rugalmasan lép-e fel? Milyen jogszabályi követelményeknek kell megfelelni? Mely szektoroknak van lehetőség a cselekvésre – mind éghajlatváltozás mérséklési mind pedig alkalmazkodási programok terén? Mely fontos területekre kell fókuszálni?

Ezek azok a fontos kérdések, amelyekkel az éghajlatváltozási helyzetértékelésnek foglalkoznia kell. A helyzetértékelés célja, hogy szilárd alapot teremtsen a prioritások/stratégia és célok meghatározására egy település vagy térség éghajlatvédelemmel kapcsolatos válaszigazgatási terén. A helyzetértékelés számba veszi a jelenlegi éghajlati állapotokat és a várható változásokat, és segít az erősségek és gyengeségek, kockázatok és lehetőségek értékelésében az éghajlatváltozással kapcsolatos mérséklési és alkalmazkodási intézkedések szempontjából. A helyzetértékelés képezi az összes további lépés alapját az igazgatási ciklusban, és lehetővé teszi a település vagy a térség számára a célok meghatározását, és az éghajlatvédelmi stratégia megfogalmazását – akár önállóan, akár átfogó stratégiai program részeként. Továbbá, a helyzetértékelés vonatkoztatási pontként is szolgál az eredmények értékelése és a program előrehaladásának nyomonkövetése tekintetében, mivel a javulás csak akkor mérhető és látható, ha a „kiindulási ponthoz”, vagyis az alaphelyzethez viszonyítunk.

Az éghajlatvédelmi helyzetértékelés eredményei egy jelentés formájában kerülnek bemutatásra, amelyet az elért eredmények alapján rendszeresen frissítenek az irányítási időszak vé-

gén. Azonban a felülvizsgálati folyamatot 3-5 évente meg kell újítani, mivel a keret-feltételek és az ismeretanyag folyamatosan változik, vagy pedig mert a fókusz más prioritásokra helyeződik. Az éghajlatvédelmi helyzetértékelés jelentésének eredménye az alábbiak feltérképezése lesz:

- helyi energia termelési és fogyasztási állapotok
- üvegház hatású gázok kibocsátása területek szerint
- az éghajlatváltozás helyi hatásai
- az önkormányzati tevékenység jelentős éghajlati vonatkozásai
- helyi sérülékenység, kockázatok és lehetőségek
- jogszabályi követelmények
- meglevő politikai prioritások, döntések, kötelezettségvállalások és stratégiák
- újonnan felmerülő problémák, trendek és jövőbeli intézkedések
- az éghajlatváltozással összefüggő felelősségek és szervezeti struktúra
- meglevő idevágó irányítási eszközök és eljárások
- az érdekelt köre, beleértve az összes fontos szereplőt.

Fontos, hogy úgy tekintsünk az éghajlatvédelmi helyzetértékelésre, mint egy olyan törekvésre, amely különféle hivatali osztályoktól, ügynökségektől és más szervezetektől igyekszik bevonni szereplőket és felhasználni információkat. Ne legyünk nyomás alatt: általában nem kell a nulláról kezdenünk! A feladat általában a meglevő adatok vagy az azokban mutatkozó hiányosságok azonosítása, értékelése és újrastrukturálása. Az adathiányokat nem feltétlenül kell azonnal bepótolni. Valójában ez az irányítási ciklusbeli cselekvési terv végrehajtása során az egyik tevékenység lehet.

Somogy Megyei Önkormányzat

Terület: 6035,86 km²

Népesség: 320 578 fő

Elérhetőség: www.som-onkorm.hu

Somogy megye Magyarország dél-nyugati részén helyezkedik el, északon a Balaton, délen pedig a Dráva folyó mentén Horvátország határolja. Székhelye Kaposvár, második legnagyobb városa pedig a Balaton fővárosának is tartott Siófok. A megyében 245 település található, közülük 16 városi ranggal rendelkezik.

A Somogy megyei települések helyi **környezetvédelmi programjai döntő többségében 2006-ra elkészültek**. Ezekben a tervekben - a környezetre ható ügyek széles köréből - döntően az önkormányzati hatáskörbe tartozó intézkedések jelentek meg. Somogy Megye Környezetvédelmi Programjának készítésekor **egy-egy problémakör** (települési szilárd hulladékok, vízellátás, szennyezett vizek, természetes vizek védelme, a közlekedés környezeti hatásai, területek rendezettsége, gondozása, természeti értékek, fűtés, energiaellátás, környezeti nevelés, társadalmi aktivitás, önkormányzatok szerepe) **köré csoportosították a programpontokat. A témakörök összefoglaló értékelése után a tervezők tömören értékelték a megyében tapasztalható környezetvédelmi problémákat, azok jelentőségét, és megoldási irányokat jelöltek ki a somogyi szakemberek, környezetvédők, környezetfejlesztők, valamint a településen élők számára.** A programpontokban a települési önkormányzatok által operatíván megvalósítható feladatokat fogalmazták meg. Az adatok feldolgozása, a tények, trendek dokumentálása, a következtetések levonása és a fejlesztési javaslatok megfogalmazása több hónapos tervezői, szakértői munkát igényelt. **Az aktualizált program 2009. év végére készült el.**

A tervezés során **az volt a cél, hogy minél szélesebb érdekeltségi kört vonjanak be**, ezáltal komplex, minden

területre kiterjedő részletes környezetvédelmi programot állítsanak össze. Az Európai Unió csatlakozást megelőzően, és azt követően a jogharmonizáció és az EU-s normák átvétele kapcsán részben megújultak a környezetvédelmi jogszabályok, amelyeket figyelembe kellett venniük az aktualizálást végzőknek. Az aktualizált környezetvédelmi programban **új elemként foglalkoztak a fenntartható fejlődés témakörével, és a megújuló energiák hasznosításának lehetőségeivel**, ami napjainkban jelentős hangsúlyt kap. A „Programpontok”, „Összefoglaló értékelés” munkarészben kerültek meghatározásra az összefoglaló megállapítások és az előirányzott programok, feladatok. A megvalósításra javasolt programoknál határidőt is megjelöltek, ahol jogszabályi kötelezettségekből eredő, illetve regionális- és országos programokban, tervekben szereplő feladatok hárulnak az önkormányzatokra.

A javasolt programelemek a megye környezeti állapotának folyamatos javulását, a környezeti szemlélet pozitív változását eredményezik, ha a tervben megfogalmazott irányelveket betartják, a javasolt tevékenységeket, fejlesztéseket folytatják. **A fenntartható fejlődés garantálható abban az esetben, ha a dokumentum iránymutatásait követik.** Ehhez folyamatosan pályázati forrásokat kell előteremteni, amelyhez a tervezők iránymutatást adtak.

Az önkormányzat környezetvédelmi és területfejlesztési koordinátora szerint **az utóbbi évek szélsőséges időjárásának következményei** (hirtelen lezúduló csapadék, hónapokon keresztül csapadékhiány) **felhívták az önkormányzati képviselők figyelmét a megfelelő stratégiák kidolgozására.** Az önkormányzatot **ennek a szemléletnek a megértéséhez segítette a CHAMP LIFE+ projekt keretében megtartott környezetvédelmi képzés.**

Balatoni Hajózási Zrt.

Elérhetőség: www.balatonihajozas.hu

A Balatoni Hajózási Zrt. a Balaton Régió közlekedésében meghatározó szerepet tölt be. A 2011-ben a 165. gazdasági évét megkezdő vállalkozás a Balaton Régió egyik legnagyobb vállalata. A BH Zrt. rendelkezik a Balaton legnagyobb hajóflottájával. A személyszállítást 23 hajóval, a vízi munkavégzést 13 úszó egységgel, ezen felül a Szántód és Tihany rév közötti személy és gépjármű transzportot 4 komppal látja el.

A Társaság tevékenységei szorosan kötődnek a Balatonhoz, ezért elsődleges feladata a vízminőség védelme, a környezet állapotának javítása, valamint az esetleg előforduló környezeti károsodás gyors, szakszerű ellátása. A folyamatos felülvizsgálat, az ehhez kapcsolódó új, a megváltozott helyzetre vonatkozó aktualizált tervek kidolgozása elengedhetetlenül fontos a helyzetértékelés szempontjából. Ezeket a szempontokat szem előtt tartva 2011 februárjában felülvizsgálta a cég a 2009-2014. időszakra vonatkozó egyedi hulladékgazdálkodási tervét, amit az illetékes hatóság elfogadott válogatatlanul gyűjtött hulladékok mennyisége. Az egyedi hulladékgazdálkodási terv fontos vállalása volt a szelektív hulladékgyűjtés további fejlesztése, a veszélyes és a nem veszélyes anyagokra vonatkozóan. A terv készülése óta eltelt években jelentős előrelépéseket tett a Társaság, amelynek következtében a válogatatlanul gyűjtött hulladékok mennyisége csökkent, az újrahasznosítható anyagok aránya növekedett. Az Ökotérképezés szemléletes, egyszerű és gyakorlatias eszköz kis- és középvállalkozások környezeti teljesítményének felmérésére és javítására. Segíti a környezeti adatok egyszerű, szisztematikus gyűjtését, tudatformáló hatású a dolgozók részére és gyakorlati kommunikációs technikaként

is felfogható. Emellett a módszer felhasználható az EMAS vagy az ISO 14001 környezetközpontú irányítási rendszerek bevezetésének első lépéseként. Az időközönként elvégzett ökotérképezéssel a vállalat környezeti teljesítményének alakulása is nyomon követhető. Mindezeket felismerve a Balatoni Hajózási Zrt. központi telephelyéről ökotérképezés készült, amely kiindulópontja a környezeti tényezők és hatások felmérésének, illetve a környezet védelmét elősegítő intézkedéseinek. A Társaság sokrétű tevékenységének következtében környezetvédelmi feladatai is igen összetettek. A végrehajtott és a tervezett lépések átláthatóságának növelését elősegítheti egy rendszerező elv alkalmazása, amelynek fejlesztése 2009-ben elkezdődött, várható bevezetése a 2012-2013 időszakra tehető. Ennek létrehozásában és fejlesztésében a partnerekkel való sikeres együttműködés, valamint az érintettektől kapott visszajelzések nagy segítséget nyújtanak.

A Környezetközpontú Irányítási Rendszerek valamelyikének (ISO 14001, EMAS) bevezetésével a Balatoni Hajózási Zrt. a jelenlegi Minőségirányítási Rendszer szerinti működésre építve a környezeti megfelelésség elérését célozta meg.

A 2010-2011-es évben a BH Zrt. bekapcsolódott a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. által szervezett CHAMP Projektbe. A Társaság abban a kivételes helyzetben volt, hogy saját működése és tevékenysége szolgált példaként, megoldandó feladatként a többi résztvevő szervezet számára. A tréningek programját képező helyszíni bejárások és a fent említett dokumentumok (hulladékgazdálkodási terv, ökotérképezés) tanulmányozása pozitív visszajelzésekkel, építő kritikákkal, hasznos információkkal segítette a Zrt.-t további feladatainak meghatározásában és végrehajtásában.

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata

Terület: 126,90 km²

Népesség: 64 339 fő

Elérhetőség: www.veszprem.hu

Veszprém Megyei Jogú Város a Dunántúlon található, Veszprém megye székhelye. A város történelmi eseményekben gazdag. Történelmi múltja ellenére Veszprém fiatal, hiszen diákváros, annak minden előnyével. Veszprém Budapest felől közúton az M7-es autópályán, majd Székesfehérvárnál a 8-as főútra letérve érhető el a leggyorsabban.

Veszprém lakossága körében mindinkább jogosan fogalmazódik meg az igény, hogy egészséges környezetben éljenek. A környezeti elemek állapotának romlása a szennyeződés növekedésével hosszú távon, végső soron beláthatatlan következményekhez vezethet. Mindezt felismerve **az önkormányzat legfontosabb céljai között szerepel a megoldandó környezeti problémák azonosítása**, ezzel párhuzamosan folyamatosan meghatározásra kerülnek azok okai abból a célból, hogy meg lehessen keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és hogy a megelőzés elve érvényesíthető legyen. Erre alapozva készült el Veszprém Települési Környezetvédelmi Programja. A program célja a környezeti tudatosság növelése, azaz a környezetvédelem iránti igények felkeltése, a környezet megóvásához szükséges ismeretek átadása. **Veszprém Megyei Jogú Város legfontosabb környezet- és természetvédelmi feladatairól, eseményeiről évente beszámoló készül**, illetve a város környezeti állapotával kapcsolatos **főbb információkat összegyűjtik és nyilvánosságra hozzák**.

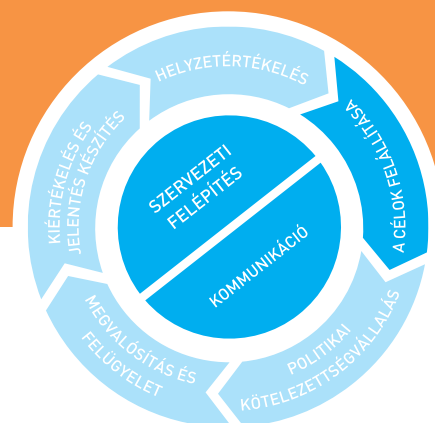
A város kiemelt környezetvédelmi projektje az INTENSE projekt. A projekt célja, hogy jól működő energiatakarékos intézkedéseket ültessen át az öreg tagállamok gyakorlatából az újonnan csatlakozott és még tagjelölt státusszal rendelkező tagállamok gyakorlatába Közép-Kelet Európában. **A projekt fő**

elemeként Veszprém számára **egy átfogó energiasztratégia készült 2011-ben**, amely foglalkozik a meglévő energiák **takarékos felhasználásának ösztönzésével** és különös hangsúlyt fektet a nem szennyező (karbonmentes) megújuló energiaforrások alkalmazására. **A munka során megvizsgálták, hogy a városban gépkocsival közlekedők mennyi széndioxidot bocsájtanak ki egy év alatt**, és összehasonlították azoknak a káros anyag kibocsátásával, akik pl. közösségi közlekedést vesznek igénybe. **Az így kapott eredmények alapján célul tűzték ki, hogy a városi közösségi közlekedést vonzóbbá tegyék.** A projekt során modernizálják a város úthálózatát: körforgalmat építenek a régi lámpás kereszteződések helyére, így a várakozási idő rövidülni fog, a közlekedés lendületesebbé válik, és ennek hatására csökken a széndioxid kibocsátás is.

A Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség KlímaSztár 2011 - „Helyben az éghajlat védelméért” címmel felhívást tett közzé az önkormányzatok részére a legjobban megvalósított éghajlatvédelmi tevékenységért járó díjért. **A felhívásra Veszprém városa is pályázott, bemutatva „A kolostorok és kertek a veszprémi vár tövében” című projektjét, amelyet a zsűri díjjal ismert el.**

Veszprém Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala a közeljövőben tervezi kialakítani integrált vezetési rendszerét a CHAMP - Válasz az Éghajlatváltozásra az Európai Városok - 27 Fenntartható Fejlesztése című projekt keretében. A terv szerint az EMAS-rendszer a város polgármesteri hivatalának egészére kerül kiépítésre és bevezetésre. Ez idáig **a város elkészítette a környezeti elemek és hatások felmérését az ökotérképezés módszerével.**

2. lépés: A célok felállítása

Az IIR következő lépése az akcióterv és a stratégiai program létrehozása, amely elengedhetetlen a céljaink meghatározásához. Céljaink minden esetben a kívánt jövőbeni állapot megfogalmazásával válnak világossá, amelyet mindenkor a külső erők befolyásolnak és a belső erők alakítanak.

Céljaink lesznek a későbbiek folyamán az értékelésünk alapjai, meghatározzák az elérni kívánt teljesítményt, jó alapot nyújtanak a tervezéshez, befolyásolják a szervezet struktúráját segítik az egyének és csoportok elköteleződését a szervezet tevékenysége mentén, valamint jelzik a tagok és a külvilág számára is, hogy mit szeretne elérni a szervezet. A célok sohasem egyediek, hanem hierarchikus rendszert alkotnak. A csúcstól távolodva, tényleges, konkrét jellegük erősödik, egyre meghatározottabbak a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek. Környezeti hatások befolyásolhatják a célokat, ami a szervezet és környezet állandó interakciója. Ha a célok nem világosak, nem egyértelműek, akkor nincsenek megfelelő kritériumok az erőforrások elosztására. Céljaink eléréséhez a helyzetértékelés valamint a következő igazgatási ciklus során középpontba kerülő prioritások elemzése szolgál kiindulási pontként.

A szervezet, önkormányzat fejlesztésével kapcsolatos jövőképet egy hosszú folyamat részeként kell, és van csak értelme kialakítani. Ennek a folyamatnak a megvalósítása során van módunk egyensúlyba hozni a környezeti, társadalmi és gazdasági dimenziókat, hiszen időtartamukat tekintve gyakran 15-20 évre vonatkoznak.

A stratégia formailag a kitűzött célhoz vezető utat jelenti, tartalmilag a környezethez való aktív vagy passzív alkalmazkodást fogalmazza meg. A szervezet stratégiája az a döntési rendszer, amely meghatározza az adott szervezet küldetését

és különböző céljait. Magában foglalja a célok megvalósításához szükséges politikákat és terveket, körülhatárolja az adott szervezet tevékenységi körét.

A stratégiai program az a dokumentum, amely hosszú távú célokat és intézkedéseket határoz meg a megállapodás szerinti prioritásokhoz/stratégiai célokhoz.

Az IIR-en belüli kommunikáció legfontosabb eszközei a különféle mutatók, amelyek segítségével a prioritásokat is jellemezni tudjuk. A mutatók alapján olyan mérhető, és időhöz kötött célokat fogalmazhatunk meg, amelyek egyensúlyban tartják és integrálni tudják a környezeti, társadalmi valamint pénzügyi erőforrásokat. Mint arra már az előző lépésnél is rámutattunk: nem kell kétségbe esnünk, ha az alapok áttekintése során hiányzó adatokra lelnénk, mert a stratégiai programnak kell olyan intézkedéseket tartalmaznia, amelyek képesek létrehozni ezeket a referencia adatokat, és a hozzájuk tartozó mutatókat.

Az akcióterv vagy feladatleírás részletesen lebontja, megfoghatóvá és végrehajthatóvá teszi a stratégiai programban meghatározott irányvonalakat, célokat. Az akcióterv tartalmazza a megoldáshoz vezető lépéseket, a programok sorozatát. A lépésenként részletezett akcióterv segíti a megvalósítást. A végrehajtás közbeni folyamatos visszacsatolás pedig lehetővé teszi a feladatleírás pontosítását. A feladatleírat a stratégiai programból kell levezetni 1-3 évet átfogó időtartamra. Akciótervünk akkor jó, ha tartalmazza a hosszú távú céloknak, valamint rövid távú céloknak megfelelő intézkedéseket. Az akciótervnek konkrétan meg kell határoznia az erőforrások felhasználását mind anyagi, mind pedig emberi viszonylatban, valamint tartalmaznia kell a megvalósítással kapcsolatos felelősségi köröket is.

Ha az érintett feleket bevonjuk a tervezés folyamatába, együttműködünk velük és ők is aktívan részt vesznek a folyamatban, úgy kijelenthetjük: a siker garantált.

Balatonalmádi Város Önkormányzata

Terület: 49,88 km²

Népesség: 9036 fő

Elérhetőség: www.balatonalmadi.hu

Balatonalmádi, forgalmas üdülőváros Veszprém megyében, a Balaton északkeleti csücskében, a 71-es út mentén fekszik, a víz felé nyitottan, nyugati és északi oldalról dombokkal övezve. A városnak parti részére gyakorolt vonzó hatása elsősorban kereskedelmi-szolgáltató és szórakoztató hálózatával valósult meg.

A település legfontosabb bevétele a turizmusból származik, lakóingatlanainak száma 7200, amelynek a fele nyaraló ingatlan. A turizmus hatásának tudható be az is, hogy a település éves átlagos lakossága 12 000 fő körül van. A város környezeti problémáit nagymértékben befolyásolják a fenti adatok, amik természetesen környezeti céljaikra is hatással vannak. Mindezek mellett **a város felismerte, hogy megfelelő programokkal, tervekkel, intézkedésekkel sokat tehetnek a település környezeti politikájának minél eredményesebb végrehajtása érdekében.**

Az önkormányzat Környezetvédelmi Programját, Hulladékgyűjtési Tervét időről-időre felülvizsgálja, meghatározza a következő időszakra vonatkozó legfontosabb célkitűzéseket. Az önkormányzat a környezet védelmének szabályairól szóló törvény előírásainak eleget téve, évente tájékoztatja a lakosságot a lakókörnyezete – tágabb értelemben az épített és természeti környezete – állapotáról.

A Környezetvédelmi Program és a Hulladékgyűjtési Terv egyes célkitűzéseinek megvalósítását jelenti a 2011. évben bevezetett új rendelkezés: a kerti hulladék és avar égetésének megtiltása. A zöldhulladék szelektív gyűjtésére és elszállítására az őszi és tavaszi időszakban begyűjtést szervezett az önkormányzat, emellett 3 utca térségében, házhoz

menő kéthetenkénti kísérleti gyűjtést indított el. Felismerve az éghajlatváltozás okozta problémákat, **az önkormányzat 2011-ben készítette el a település éghajlatvédelmi stratégiáját**, amelyet határozattal elfogadott, és **egyúttal elrendelte az első, 2 éves időtartamra szóló éghajlatvédelmi program kidolgozását a 2012-2013 időszakra.** Az így elkészített stratégia a következő célokat fogalmazta meg: **energiafelhasználás csökkentése, közlekedési kibocsátások csökkentése, mezőgazdaság, vízgazdálkodás erdőszettel kapcsolatos éghajlatvédelmi eszközök, hulladékhasznosítás, újrahasználat.** **A város rendelkezik Gazdasági Programmal is, amellyel a település energiafelhasználásának hatékonyabbá tételét célozták meg.** Ennek szellemében a közvilágítás korszerűsítési programja már lezárult, az idén befejeződött strandrekonstrukció során pedig, a melegvíz-szükséglet ellátására napkollektorokat telepítettek a település strandján található öltözőépület tetejére. Folyamatban van egy projekt az önálló energiaellátású (napelem) közvilágítási lámpatestek telepítésére is. **Az önkormányzat a Városgondnokság Intézményének telephely bővítése, felújítása érdekében egy döntés-előkészítő tanulmánytervet készített többek között azzal a céllal, hogy az önálló energia ellátást megújuló energiával biztosíthassák** (napenergia, geotermikus energia). **A település önkormányzata ebben az évben csatlakozott a „Városok közötti együttműködés a Fenntartható Energia Cselekvési Terv” programhoz.**

Miután a város képviselője részt vett a CHAMP projekt keretein belül szervezett képzésen, **a város tervei között szerepel az EMAS -Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer bevezetése.**

Fonyód Város Önkormányzata

Terület: 53,55 km²

Népesség: 4886 fő

Elérhetőség: www.fonyod.hu

Fonyód Somogy megyében található, népszerű üdülőhely és kikötőváros a Balaton déli partján. Bélatelep és Fonyódliget tartozik hozzá. 1989-ben lett város, de jelleget tekintve döntően kisváros maradt. Funkcióját tekintve egyértelműen az idegenforgalmi tényezők dominálnak, amelynek központja a kikötő.

Korunk egyre inkább előtérbe kerülő globális kihívása az éghajlatváltozás és annak feltételezhető hatásainak begyűrtése a mindennapokba. Az ember a civilizáció kialakulása óta igyekszik alakítani környezetét, napjainkban azonban már sokkal gyorsabb üteműek és bonyolultabbak az emberiség és a környezet között kialakult kapcsolatok.

Fonyód városa felismerte, hogy az éghajlatváltozás várható hatásai alól nem vonhatja ki magát a társadalom, életfeltételeiket és életminőségüket alakíthatják a változó klíma negatív következményei.

Ezzel összhangban készült el 2010-ben Fonyód Kistérség Többcélú Társulásának Környezetvédelmi Programja 2010-2015 évekre vonatkozólag. A **környezetirányítási rendszer alkalmazása segített abban, hogy a környezeti állapot felmérése reális képet mutasson Fonyód városáról.**

A város környezetvédelmi szakemberei **elsőként feltérképezték a város helyzetét, a CHAMP képzés során megismert mutatókkal.** Ez a rendszer segítette a várost abban is, hogy reális célokat fogalmazzanak meg önmaguk számára ebben a környezetvédelmi programban. Mindezzel párhuzamosan **a város önkormányzata elkészítette a Környezetvédelmi Fenntarthatósági Tervét** is, amibe szintén átvették a képzés során megismert elemeket, és **olyan célokat próbáltak kitűzni maguk elé, amit 2 éven belül**

meg is tudnak valósítani. A város környezetvédelemmel foglalkozó szakembereinek egyöntetű véleménye alapján **a képzés során gyűjtött tudás, és tapasztalat nagymértékben hozzásegítette a várost ahhoz, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos céljait, a célok eléréséhez szükséges eszközök felhasználásával minél eredményesebben tudják elérni.**

Fonyód városának kiemelten fontos környezetvédelmi céljai közé az illegális hulladéklerakók felszámolása, a településen keletkező zöld és egyéb komposztálható hulladékok hasznosítása, a szelektív hulladékgyűjtés rendszerének bővítése, a lakosság környezettudatos nevelése, valamint a szennyvíz-csatorna-hálózat bővítése (meglévő hálózatok 100%-os rákötésének elérése). **A város vezetése fontosnak tartja a szemléletváltást a környezeti problémák kezelése terén is.** A szemléleti kérdések egyik legfontosabbját a globális és helyi érdekek összehangolása jelenti számukra. **A rendszerben gondolkodás egyik alapvető kritériuma, hogy a helyi cselekedetek megállják a helyüket globális vonatkozásban is.**

Ennek a szemléletmódnak a hangsúlyozásául Fonyód Város Polgármesteri Hivatala által megfogalmazott legfontosabb fenntarthatósági intézkedések a következők: szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, elterjesztése; takarékosabb energiafelhasználás népszerűsítése (energiatakarékos izzó, készülékek kikapcsolása); fűtőkorszerűsítés; alternatív energiaforrások használata; tömegközlekedés használata; helyi termékek, szállítók előnyben részesítése; természetes alapanyagok használata; elektronikus ügyintézés; nem csupán szelektív hulladékgyűjtés, hanem a hulladékmennyiség csökkentése (pl. vásárolt termékek csomagolása, papírhasználat csökkentése, egyszerhasználatos termékek mellőzése stb.).

Balatonföldvár Város Önkormányzata

Terület: 15,32 km²

Népesség: 2073 fő

Elérhetőség: www.balatonfoldvar.hu

Balatonföldvár város Somogy megyében található, jelentős üdülőközpont. A település Budapesttől 120 km-re, a megyeszékhelytől 60 km-es távolságra helyezkedik el. A település "szomszédságban" található a Szántódi Rév, és mindössze 20 km-re a Siófok-Kiliti repülőtér.

Balatonföldvár Város Önkormányzatának **környezeti politikájának fontos részét képezi** környezetvédelmi tevékenységének mintaprojektek általi megvalósítása, példáulértékű, megújuló energia felhasználásra ösztönző, annak jelentőségét bemutató beruházások kivitelezése megújuló energiaforrások felhasználásával, korszerű anyagok és eszközök igénybevételével, valamint innovatív megoldások alkalmazásával. A korszerűsítések céljai többek között, a helyi vállalkozások és háztartások számára, **a hosszútávon jelentős megtakarításokat jelentő energetikai korszerűsítések népszerűsítése**, s nem utolsósorban a közvagyonnal való takarékos és ésszerű gazdálkodás, a fenntartási és üzemeltetési költségek csökkentése.

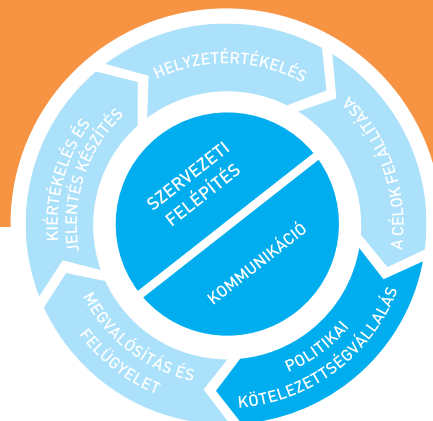
A város önkormányzatának képviselő testülete **Gazdasági Programjában** (2011-2018.) **rögzítette környezetvédelmi törekvéseit** is. A gazdasági programban megfogalmazott **célkitűzések mentén haladva az épített és természeti környezet állapotfelmérése folyamatos.**

Az állapotfelmérés során a Polgármesteri Hivatal és a településen található Községi Ház épületének épületenergetikai korszerűsítéséhez kapcsolódóan **épületenergetikai auditokat hajtottak végre.** Az elkészült **auditációk alapján az épületenergetikai korszerűsítés tervdokumentációit és a kapcsolódó költségvetéseket összeállították,** amelyek

megvalósításához a város pályázat benyújtását is tervbe vette. **A Gazdasági Program magában foglalja a szakértői tanulmányok és intézkedési tervek elkészítését,** a természeti környezet folyamatos ellenőrzését, amelynek során az önkormányzat felmérési tervek és szakvélemények alapján összeállította zöldterületeinek megóvása érdekében megvalósítani kívánt beruházási tervét.

Szintén ez a program tartalmazza **az illegális szeméttlerakók feltérképezését, a magántulajdonban lévő ingatlanok állapotfelmérését, a közterületen lévő fasorok, facsoportok állapotának felmérését, valamint a Balaton felvidéki Nemzeti Park Igazgatósággal való szoros együttműködést is.** **A program megvalósítása már el is kezdődött,** a programok végrehajtásához **szükséges anyagi erőforrásokat pályázati úton kívánja előteremteni** a város. Szemléletformálás, környezeti nevelés témakörben **több pályázatot nyújtott már be** a település önkormányzata **azon céllal, hogy a település lakosságában minél szélesebb körben tudatosuljon a fenntarthatóság, mint értékrend,** ismertté váljanak a fenntartható alternatívák használatának módjai és a fogyasztás környezeti hatásai, valamint javuljon a különböző fenntartható fogyasztási alternatívák ismertsége, elérhetősége és használata. **Balatonföldvár Város azon fáradozik, hogy a környezeti állapota fenntartásával és javításával megőrizze természeti és ökológiai értékeit, a jövő nemzedékek számára.** A természeti erőforrásokkal takarékosan gazdálkodik, így hosszútávon biztosítja az emberek életminőségének javítását és a biológiai sokféleség megőrzését.

3. lépés: Politikai kötelezettségvállalás

Az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülés mindenek előtt a jó kormányzás/vezetés és irányítás kialakítását jelenti, amely erős politikai vezetést és elkötelezettséget követel. A szélsőséges időjárási események általában rámutatnak a települési rendszerek és az irányítás gyenge pontjaira.

Ezek károkat okoznak a műszaki infrastruktúrában és épületekben, fennakadást az önkormányzati és egészségügyi szolgáltatásokban és gyenge társadalmi kohéziót és vészhelyzet kezelést eredményeznek. Mindezek úgy tekinthetők, mint a korábbi politikai döntések és adminisztratív engedélyezések hibái. Az Eurobarometer (2008) – egy európai közvélemény kutatás – szerint a lakosság 75% -a úgy gondolja, hogy az éghajlatváltozás igen komoly probléma. A politikusoktól azt várják, hogy ambíciózus mitigációs (mérséklési) intézkedéseket irányítsanak. Ezzel ellentétben, a 2009 decemberében, Koppenhágában megtartott ENSZ éghajlatváltozási konferencia eredményeivel szembeni világméretű csalódottság a politikai kötelezettségvállalás sikertelenségén alapul.

A fentieket figyelembe véve, az éghajlatváltozás nyilvánvaló politikai számomkérhetőségű ügy – kormányzási és irányítási kérdés. Kinek kell aláírnia egy helyi, önkéntes, a fenntartható fejlődésre és az éghajlatváltozásra való válaszáadásra vonatkozó kötelezettségvállalást? Ki dönti el, hogy egy településnek vagy régióknak a karbon-semlegesség, a fosszilis energiaforrásoz mentesség, vagy a rugalmasság legyen a legfontosabb célkitűzése a fenntartható és éghajlat-tudatos települési és regionális fejlesztés során? Ki döntsön a pénzügyi, humán, intézményi és természeti erőforrásokról az energiaellátás

megváltoztatása érdekében? És ki döntsön a nagyléptékű energiahatékonysági politika előmozdítása és megvalósítása érdekében? Ki döntsön az éghajlatváltozásnak ellenálló települési és regionális infrastruktúra tervezése és fejlesztése, valamint a települési ökológiai rendszer szolgáltatásai és a biológiai sokféleség megfelelő kezelése tekintetében? És végül, ki értékelje a politikai kötelezettségvállalásnak megfelelően a helyi vagy regionális fenntartható fejlődésben elért eredményeket vagy ki vizsgálja felül a fenntarthatósághoz vezető irányvonalat?

Az éghajlatváltozásra adandó válaszok integrált irányításának kialakítása érdekében fontos, hogy teljes mértékben tisztában legyünk a politikusok/vezetők kritikus szerepével és felelősségével az egész folyamatban. Fontos, hogy a vezetők/politikusok elkötelezettségének megnyerése érdekében megértsük az integrált irányításon alapuló, hatásos és hatékony éghajlatváltozási válaszok által kínált lényeges politikai előnyöket. E fejezet feltárja mind a politikusok szerepét az éghajlatváltozásra adandó válaszintézkedések végrehajtásának irányításában, mind pedig e tevékenységek előnyeit.

- Milyen politikai előnyökkel jár az Integrált Irányítási Rendszer (IIR)?
- Milyen referenciák állnak rendelkezésre a politikai kötelezettségvállalás orientálása érdekében?
- Mi a politikusok szerepe, és hogyan épül be a politikai kötelezettségvállalás az IIR-be?
- Melyek a fő elemei egy jól működő folyamatnak a politikai kötelezettségvállalás elérése érdekében?
- Mi a részvétel megfelelő szintje és módszere, különös tekintettel a célok meghatározására?

Balatonfüred Város Önkormányzata

Terület: 46,45 km²

Népesség: 13 401 fő

Elérhetőség: www.balatonfured.hu

Balatonfüred város Veszprém megyében, a Balaton-part legrégebbi üdülőhelye. Ismertségét a Balaton közelsége mellett elsősorban szénsavas forrásainak és mediterrán jellegű klímájának köszönheti. Balatonfüred „a Balaton északi partjának fővárosa”, jelentős vitorlaskikötő.

Köztudott tény, hogy bármilyen irányítási rendszerről legyen is szó egy önkormányzat életében, ha azt a városvezetés nem támogatja, elképzelhető, hogy soha nem kezdődik el a tényleges megvalósítási folyamat a nagyfokú érdektelenség, valamint az abból eredő végrehajtás szintjén jelentkező tértelenség miatt.

Magyarországon a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerint az önkormányzatoknak illetékességi területükre önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgozniuk, amelyet a képviselő-testületnek/közigazgatásnak jóvá kell hagynia. Települési környezetvédelmi programok helyi szinten, mint például kistérségi szint integrálhatóak. Balatonfüred városa élt a lehetőséggel és csatlakozott a Balatonfüredi Kistérségi Környezetvédelmi Programhoz.

A kötelező feladatokat meghaladóan Balatonfüred városa 2005-2007 között részt vett a MUE-25 elnevezésű projektben, melynek célja volt az integrált környezetirányítási rendszer bevezetése az önkormányzatoknál. Ennek során elkészült a város állapotfelmérése (Baseline review), majd erre alapozva megalkották a stratégiai programot és végül konkrét cselekvési feladattervet is kidolgoztak. Ennek értelmében **Balatonfüred átfogó cselekvési tervvel rendelkezett** a 2007-2009 közötti időszakra vonatkozóan.

A folyamat természetesen nem állhatott meg. Szem előtt tartva a jogszabályi kötelezettségeket **2010-ben elkészült a**

Balatonfüred Kistérség Környezetvédelmi Programjának Felülvizsgálata, a 2010-2015 közötti időszakra vonatkozóan.

A program **felülvizsgálatának** alapvető **célja az volt, hogy** a kistérséghez tartozó települések – így Balatonfüred is – **az aktuális környezeti állapotukhoz illeszkedő cselekvési tervekkel rendelkezzenek, amelyek a helyi környezetvédelem megalapozására szolgálnak.** A program készítői megvizsgálták, hogy milyen természetes és emberi eredetű környezeti változások történtek a program elkészülése óta, és ezek milyen kedvező vagy kedvezőtlen hatásokkal jártak. Ezt követően a települések fejlesztési elképzeléseihez, és a környezetvédelmi alapelvekhez igazodóan a szükséges intézkedéseket határozták meg és ezek időbeni ütemezését is elkészítették. **A felülvizsgálat záró része az operatív cselekvési tervek aktualizálását tartalmazta**, amelynek során értékelhetővé válnak a településeken végzett környezetvédelmi tevékenységek, és elkészültek az előirányzott intézkedéseket időben ütemező és fontosság szerint jellemző feladattervek.

A felülvizsgálat elkészítése folyamán egyeztetések történtek a kistérséget alkotó önkormányzatokkal, amelyek során a helyi szakemberek **tájékoztatást adtak a környezeti elemekben bekövetkezett lényeges változásokról**, illetve a megvalósult intézkedésekről. A széleskörű egyeztetések és együttműködés **teszik lehetővé, hogy a program megvalósíthatósága biztosítható legyen.**

A megújított programot 2010. decemberében fogadta el a Balatonfüredi Kistérségi Többcélú Társulás.

Siófok Város Önkormányzata

Terület: 124,66 km²

Népesség: 24 347 fő

Elérhetőség: www.siofok.hu

Siófok Somogy megyében található, népszerű üdülőhely, a Balaton part legnagyobb városa és kikötővárosa a tó déli partján. A városban viharjelző obszervatórium működik. A Sió 1865-ben épült zsilipjén keresztül szabályozzák a Balaton vízszintjét. A város területén (a Balatonkiliti nevű településrész mellett) repülőtér is működik.

Az **EMAS - Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszer** Siófok Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala **2008-ban vezette be a közigazgatási szektorban** az elsők között, a hivatal teljes szervezetére pedig Magyarországon egyedülként.

A város környezetvédelmi programja és ahhoz kapcsolódóan felmerült hitelesített környezetvédelmi vezetési rendszer előnyeit felismerve ragadta meg Siófok városának közfeladatait ellátó polgármesteri hivatal annak lehetőségét, hogy a **MUE-25** elnevezésű projekt (Fenntartható Városfejlesztés) keretében a közfeladatok hatékonyabb ellátása céljából kiépítse hivatali szervezetében az EMAS környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszert.

Siófok Város Önkormányzatának tevékenységében ez a **környezetközpontú irányítási rendszer segíti a megelőző környezetvédelmi stratégia megvalósítását**. A korszerű irányítási eszközök támogatják a környezetvédelemmel kapcsolatos projekttervezést, illetve a projektek megvalósulásának nyomon követését. **Az EMAS rendszert egy szakértő auditor évente felülvizsgálja, a regisztrációt pedig 3 évente kell megújítani.** A város hivatalánál **2011-ben vált esedékessé a regisztráció megújítása**, amelyre júniusban került sor egy felülvizsgálati audit keretében. Ez a felülvizsgálat egyben

újrahitelesítési audit is volt, amelynek során **Siófok Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala újabb 3 évre megszerezte az EMAS minősítést**. A hitelesített rendszer leírása és dokumentálása az ún. **„Környezetvédelmi Nyilatkozat”**, amelyet a szervezetnek nyilvánosságra kell hoznia. Siófok Város **„Környezetvédelmi politikája”** a város honlapján is megtalálható.

A város az EMAS rendszer kiépítése során több eredménnyel is büszkélkedhet: figyelemfelkeltő feliratok elhelyezésével **sikerült csökkenteniük** a hivatalban **a vízfogyasztást**; optimalizálták a gépjárműhasználatot és ez által **az üzemanyag fogyasztás** is csökkent; a dolgozók szemléletformálásával **az irodai papírfelhasználás mennyisége visszaesett**; új körforgalmak, kerékpárutak és kerékpártárolók kiépítése révén **a légszennyezés enyhült**; **a település zöldterületeit bővítették** parkosítással, valamint zöldszigetek kialakításával; a Töreki Természetvédelmi Területen és a Szabadi Magasparton **őshonos fafajokat telepítettek**; a szelektív hulladékgyűjtés révén pedig **az újrahasznosított hulladék aránya nagymértékben növekedett**.

A város erős környezetvédelmi elhivatottsággal rendelkezik, ezért újabb és újabb környezetvédelemmel kapcsolatos célokat tűz ki maga elé: az energiafelhasználás csökkentése; a közvilágítás korszerűsítése; a vízfogyasztás további csökkentése; a fűtési rendszer korszerűsítése; a légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentése (ÖKO driving); a kerékpárutak bővítése; a zöldterületek bővítése parkosítással; a hulladékok még nagyobb arányú újrahasznosítása valamint a környezettudatos nevelés népszerűbbé tétele a város óvodáiban, iskoláiban.

Keszthely Város Önkormányzata

Terület: 75,97 km²

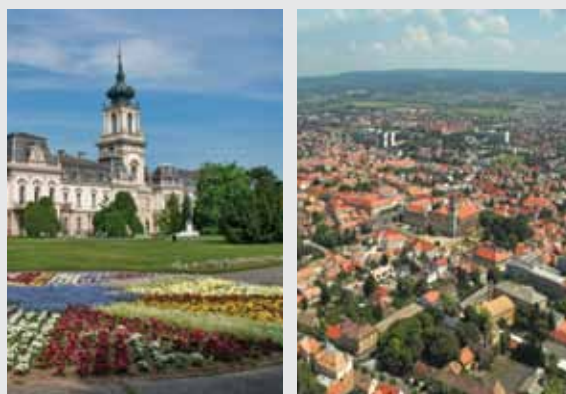
Népesség: 20 374 fő

Elérhetőség: www.keszthely.hu

Keszthely a „Balaton fővárosa” világviszonylatban is egy páratlan természeti közegben helyezkedik el. Délről a Balaton - Közép-Európa legnagyobb tava - határolja. Észak, északkeletről a Keszthelyi-hegység húzódik, a várostól nyugatra található a Hévízi tó, amely Európa legnagyobb és leghíresebb természetes gyógyvizi tava.

Délnyugati irányba található a Kis-Balaton, amely hírnevét az egyedülálló növény- és madárvilágának köszönheti. Ezen természeti értékek fokozott védetség alá tartoznak ezért Keszthely városának is mindent meg kell tenni megóvásuk érdekében. Keszthely közigazgatási területe 7597,9 ha ebből belterület 1021 ha. Keszthelyhez tartozik 1500 ha védett láp, 1040,5 ha vízfelület, 33 ha erdő és 67,5 ha mezőgazdasági terület. Az igen sokszínű, változatos táj különböző intézkedéseket követel meg az Önkormányzattól.

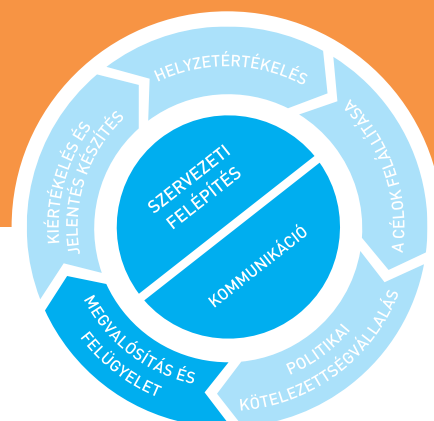
Az intézkedések vezérfonalát a Környezetvédelmi Program valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia adja. Közben elkészült a város klímaterve és legutóbb a települési fenntarthatósági stratégia is, amelyek társadalmi egyeztetése folyamatban van. Az intézkedési tervek megvalósításához szisztematikusan igyekszik a város anyagi forrásokat szerezni különböző uniós és hazai támogatásokból és saját költségvetésükből. Az utóbbi 5 évben Keszthely nagy változásokon ment át. A legnagyobb beruházás a jelenleg is zajló, belvárosi rehabilitáció, amely környezetvédelmi és klímavédelmi szempontból is jelentős. **Először is megváltozik Keszthely teljes közlekedési rendszere.** Az eddig 90%-ban átmenő forgalommal működő Fő tér gyalogos térré alakul, megszűnik az átmenő gépjárműforgalom és az autóbuszok is más útvonalon közlekednek, csak célforgalommal lehet be-

hajtani. Ezzel jelentősen csökken a belváros zaj- és légszennyezettsége. **Csökken a NO_x (nitrogén-oxidok), korom és szállópor koncentrációja, ezzel párhuzamosan lehetőség van zöldterületek növelésére a várkert parkjának kiszélesítésére és új fasorok ültetésére.** A belváros megújításával egyidőben zajlanak a Balaton parti fejlesztések is, amelyek keretében szintén jelentős zöldterület fejlesztés valósul meg. A két kiemelt akcióterület mellett elkészült a „város tüdejének” a Helikon park jelentős részének a zöldterület fejlesztési terve, amely 2012-ben folytatódik és a forrásoktól függően meg is valósul. Ezekkel a lépésekkel kialakul egy úgynevezett zöld folyosó a belváros és a Balaton part között.

Keszthely Város Önkormányzata együttműködési megállapodást kötött a helyi szinten működő Keszthelyi Környezetvédő Egyesülettel, hogy egyes környezetvédelmi feladatokat közösen oldjanak meg. 2011-ben az egyik ilyen feladat volt a Városi faültetési program, amely az egyesület koordinálásával, az iskolák bevonásával és az önkormányzat hozzájárulásával valósult meg. A program keretében több utcai fasor újult meg, illetve az iskolák udvarában faültetésre került sor. A másik projekt, amiben az egyesület kezdeményező volt a „Keszthely Zöld Kincsei” című információs városi térkép kiadása, amely a Zöld Forrás pályázat és az Önkormányzat támogatásával valósult meg és a keszthelyi védett fákat, fasorokat, facsoportokat mutatja be.

Keszthely Város Önkormányzata a fenti projekkel és több más környezetvédelmi akciótervvel együtt **komplexen kívánja elérni, hogy az esetlegesen bekövetkező időjárási szélsőségek lehetőleg minél kisebb társadalmi-gazdasági károkat okozzanak és egy fenntartható város maradjon az utókornak.**

4. lépés: Megvalósítás és felügyelet

Heinz Benölken megfogalmazásával élve, a stratégia olyan, mint egy útmutató: az utat megmutatja, maga azonban nem indul el rajta. A rendszer 4. lépése során a ciklus első három előkészületi lépését követően az előre meghatározott prioritásos intézkedések végrehajtása történik.

Az előkészületi lépések gondos, alapos végrehajtása jelentősen lecsökkenti a megvalósítás során felmerülő nehézségek kockázatát. Az intézkedéseket végrehajtásuk után nyomon kell követni annak érdekében, hogy a rendszer működéséről információt gyűjthessünk. A ciklus ezen lépésénél is kiemelten tartunk szem előtt a következő három tényezőt: részvétel, kommunikáció, szervezeti felépítés.

Miután elkészültünk a stratégiai programunk és akciótervünk megvalósításával, gyakorlatilag elérkeztünk az IIR ciklusának leglényegesebb pontjához, hiszen az ezt megelőző 3 lépést (helyzetértékelés, célok felállítása, politikai kötelezettségvállalás) azért hajtottuk végre, hogy az önkormányzat, szervezet fenntartható fejlődésével kapcsolatos működését javítani tudjuk. Ennél a lépésnél mutatkozik meg leginkább a megvalósítás folyamatának egésze.

A megvalósítás szempontjából kiemelkedően fontos feltétel az egységes kommunikáció, a minél szélesebb körű társadalmi bevonásra való törekvés és a szervezeti felépítés. A megvalósítás egy rendkívül fárasztó tevékenység a párhuzamosan megvalósítandó intézkedések szervezése és koordinációja szempontjából. Az érintett felekkel, valamint az azok közötti együttműködés a biztosíték arra, hogy különböző szereplők támogatni fogják magának a megvalósításnak a folyamatát is. Ezért elmondhatjuk, hogy a megvalósítás során a kiindulási pont az akcióterv, a szervezeti felépítés és a kommunikáció. Nincsen fenntartható megvalósítás elfogadás, megértés, akarat, érdek, az előnyök felismerésére és az azokkal kapcsolatos

tisztánlítás, valamint a különféle résztvevők között megosztott felelősség nélkül. Ennek megvalósítása érdekében hatékony kommunikációra és bevonási stratégiára is szükségünk van.

A releváns érintett feleket aszerint határozzuk meg, hogy:

- az adott ügy érinti-e őket, illetve, hogy ők befolyásolják-e az ügyet
- rendelkeznek-e a szükséges információval, erőforrásokkal és szakértelemmel
- ők irányítják-e a megvalósításhoz szükséges eszközöket.

A megvalósítás során döntő sikertényezővé válhat az akcióterv döntéshozók általi jóváhagyása is, mivel ez tulajdonképpen törvényesíti az intézkedéseket és biztosítja a számukra szükséges prioritásokat.

A megvalósítás mellett, azzal párhuzamosan az akciótervet folyamatosan nyomon kell követni és visszajelzést kell küldeni a döntéshozók részére. Minderre az eredmények mérhetősége szempontjából, valamint az érintettek tájékoztatása miatt is szükségünk van. A megvalósítás felügyelete teszi lehetővé annak a vizsgálatát is, hogy az intézkedéseket milyen eredménnyel hajtottuk végre. Amennyiben a megvalósítás felügyelete során azzal szembesülünk, hogy a terv végrehajtása nem az elvártnak megfelelően alakul, úgy itt még módunkban áll javító célú lépések megtételére is miközben az akcióterv megvalósítása továbbra is folyamatban van. Ahogy azt már korábban is láttuk, az intézkedéseknek itt is a stratégiai programban meghatározott célokra kell alapulniuk a megfelelő ellenőrzési tevékenység érdekében.

Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzata

Terület: 33,52 km²

Népesség: 72 000 fő

Elérhetőség: www.budapest16.hu

Budapest XVI. kerülete a Duna bal partján, a pesti oldal keleti részén fekvő kerületek egyike. A kerület településrészei az alábbiak: Rákosszentmihály, Sashalom, Árpád-föld, Mátyásföld és Cinkota. A kisvárosias beépíttségű, elszórtan kisebb lakótelepeket is magában foglaló területen összesen 32 000 lakóingatlan található.

A Főváros külső kerületei közül az egyik legdinamikusabb fejlődést felmutató városrész a XVI. kerület. Az üres telkek beépítésével, az egyre több lakópark kiépítésével, a meglévő épületek felújításával, új vállalkozások megtelepedésével, nem csak küllemében, hanem tartalmában is megújul a kerület. A foghíjak beépítése, az épületek, az utak és a közművek rekonstrukciója javíthatja ugyan a polgárok lakóhelyi komfortérzetét, de jelentkeznek a beépítettség növekedésével együtt járó környezetvédelmi problémák is. Éppen ezért, a kerület önkormányzata évről-évre egyre nagyobb hangsúlyt fektet környezetének védelmére, a klímaváltozás hatásainak csökkentésével összhangban. A polgármesteri hivatal környezetvédelmi programjai közül fontos kiemelni a komposztálási-, és az őszi lombgyűjtési programot, valamint a hivatal által meghirdetett környezetvédelmi versenyt.

A kerület Komposztálási programjának megvalósítására először 2005-ben nyílt lehetőség. A program azóta is nagy népszerűségnek örvend a kerület lakói között, jelenleg 1040 a kerületben komposztáló családok száma. Az őszi lombgyűjtési programot a kerületi lakosok egészségének védelmében a XVI. kerületi Önkormányzat már 2008-ban kísérleti jelleggel bevezette. A program rendkívül sikeres. A 2010. évben 1200 tonna kerületi zöldhulladékot szállítottak el és komposztáltak. A Kerület Polgármesteri Hivatalának

Környezetvédelmi Irodája több mint 10 éve minden évben ősszel megszervezi a Kerületi általános és középiskolások számára a környezetvédelmi versenyt. A Polgármesteri Hivatal ezzel a programmal is fel akarja hívni a kerületi lakosok figyelmét a környezetvédelmi nevelés fontosságára. Az önkormányzat dolgozói fontosnak tartják, hogy a kerületért folytatott munka mellett saját munkahelyükre is odafigyeljenek. 2010-ben a Hivatal benevezett a „Zöld iroda 2010” versenyre. A versenyen a non profit kategória „legtöbbet zöldült irodája” címet nyerte el.

A Polgármesteri Hivatal törekvése az egyre zöldőbb működésre, folyamatos. Az önkormányzat ennek keretében vett részt a Champ projekt keretében szervezett képzésen is. A hivatal dolgozói úgy gondolják, a környezetbarát működés irányában tett erőfeszítéseiket az integrált irányítási rendszer segítségével megfelelő mértékben össze lehetne fogni, és a jövőben ennek keretében tudnák környezeti törekvéseik folyamatos fejlődését biztosítani. Az eddig megvalósított legfontosabb intézkedései:

- papír és a PET palack szelektív gyűjtése, továbbá PET palackprécek beszerzése a Hivatal számára;
- 100%-ban újrahasznosított papír használata a Hivatalban;
- a takarékos energiahasználatra figyelmeztető matricák alkalmazása a Hivatal épületeiben;
- a közbeszerzési tervben megjelölik azokat a beszerzéseiket, melyekben környezetbarát szempontokat is érvényesíteni kívánnak;
- a kollégák környezetvédelem területén történő folyamatos továbbképzéséről gondoskodnak;
- igyekeznek minél több környezetvédelmi kezdeményezésben, programban részt venni (Föld órája, Napkorona Bajnokság, Föld napja).

Taktaharkány Nagyközség Önkormányzata

Terület: 39,13 km²

Népesség: 3757 fő

Elérhetőség: www.taktaharkany.hu

A Taktaköz az Alföld peremi süllyedékterületek egyik legszebb részlete. Taktaharkány nagyközség Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Tokajtól 15 km-re, Miskolctól 30 km-re, Szerencstől 10 km-re a Zempléni-hegység lábánál helyezkedik el.

Taktaharkány település előremutató és tudatos környezeti politikával rendelkezik. Az önkormányzat célja, hogy környezet-tudatosabbá tegye a település lakóit, szervezeteit a környezeti teljesítmény folyamatos javításával és jogi megfeleléssel a fenntarthatóbb fejlődés biztosítása érdekében. Az önkormányzat tevékenysége, annak környezetre gyakorolt hatásai nyilvánosak. Céljainak elérése érdekében **példamutató magatartást tanúsít a környezetterhelés csökkentése és a környezetszennyezés megelőzése mellett, amiben a település lakóinak nagymértékű szerepvállalása is segíti.** Taktaharkány önkormányzata **2010-ben fogadta el a település 2011 - 2014 közötti időszakra vonatkozó Környezetvédelmi Ütemtervet.**

Taktaharkány környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedései az ökológiai nyom csökkentésére irányulnak. A településen **közerületi gyűjtők kihelyezése során ma már szelektíven gyűjtik a hulladékot (papír, PET palack, üveg), évente kétszer lomtalanítást, elektronikai hulladék és fáradt olaj gyűjtést szerveznek.** Az önkormányzat eredményes pályázati tevékenysége során lehetőség nyílt **a település közhatalmában energetikai racionalizálásra is, korszerűsítették a fűtési rendszert az iskolában, a polgármesteri hivatalban, az óvodában.** Ma már **napkollektort használnak** a napközi otthon konyhájában és az óvoda épületében. A környezetbarát

beruházások mellett a település intézményeiben **figyelnek az üzemanyag, a papír, a víz takarékos használatára is.**

A történelmet ismerő, hagyományait életben tartó európai műveltségű lakosság olyan kedvező arculatú településen kíván élni, ahol a fenntartható fejlődés elvei érvényesülnek, a fokozott természetvédelmi tudatosságnak köszönhetően, a növekvő diverzitású táji környezetben, fokozott figyelemben részesül a környezetvédelem. Mindez egy olyan települést feltételez, ahol helyreállt, és el nem rontható az ember és a környezet egészséges kapcsolata, ahol **a környezeti érdekek ökológikus szemlélete érvényesül a gazdaság, a terület-, és a vidékfejlesztésben, ahol a szükséges mértékben kiépül a korszerű és a környezetet kímélő infrastruktúra, ahol megőrzi a biológiai sokféleséget,** és a természet közeli tájszerkezetet, ahol az alternatív környezetbarát technológiák széles körben elterjednek, ahol kiépültek a komplex hulladék-, és szennyvíztisztító rendszerek, s végül, ahol összehangolt, és kiterjedt a környezeti nevelés. A megváltozott magatartás hatására nem pazarolják az energiát, és az emberek fokozottan **vigyáznak a szűkebb és tágabb környezetükre. Taktaharkány település vezetése, mindent megtesz annak érdekében, hogy mindezeket a feltételeket biztosítsa az itt élők számára.** Az önkormányzat **fontosnak tartja, hogy egy jól kiépített adatbázis, mérőrendszer és működő monitoring rendszer, megfelelően képzett szakemberek, gyors, korszerű és hozzáférhető információk, valamint összehangolt és fejlett intézményrendszer segítségével optimalizálja környezetgazdálkodását.**

Tatabánya Város Önkormányzata

Terület: 91,43 km²

Népesség: 70 164 fő

Elérhetőség: www.tatabanya.hu

Tatabánya Megyei Jogú Város, Komárom-Esztergom Megye székhelye. A megye déli részén, a Gerecse és a Vértes közötti völgyben (Tatai-árok) fekszik, a fővárostól 55 km-re. Helyzeténél fogva forgalmi csomópont, nem csak megyei, hanem regionális és országos szinten is. Az M1-es (E60, E75) Bécs - Budapest autópálya érinti, a Budapest-Hegyeshalom-Rajka-vasútvonal átszeli a várost.

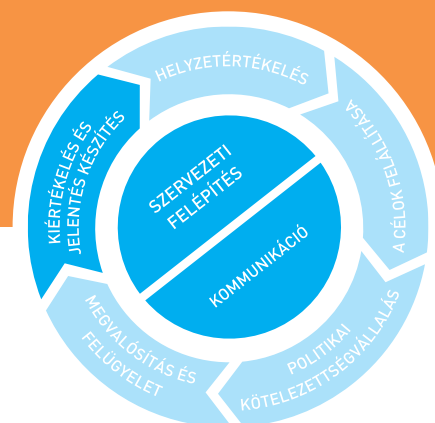
Tatabánya elkötelezte magát a városlakók környezet- és egészségvédelme iránt. Példa erre a város közgyűlése által elfogadott és végrehajtott öt éves **Környezeti Nevelési Intézkedési Terv** (2005.), a **Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiával** egy időben készült és néhány hónappal korábban elfogadott **Települési Klímastratégia** (2007), vagy a brüsszeli elismerést kapott **Tatabányai Hőség- és UV-riadó Terv** (2008), mely az országban elsőként szabályozza települési szinten a nyári hőség- és UV-riasztás esetén az emberi élet- és egészség megóvása érdekében szükséges intézkedéseket. De nem elhanyagolható az a tény sem, hogy a **tatabányai lakosokból szerveződött Klímakör** immár 2007 óta meghatározó szerepet tölt be a város igen erős és jól szervezett civil életében.

A **Klímaprogram** és a **Környezeti Nevelési Program** következő 5 éves cselekvési tervezete 2011-ben elfogadásra került és 2015-ig biztosítja a város kapcsolódó tevékenységének folytatását, annak anyagi háttérét. A 2004-ben elfogadott **Levegőtisztaság-védelmi Intézkedési Terv** 2009-ben felülvizsgálatra került jogszabályi változások miatt.

Tatabánya klímabarát településsé válása nem előzmények nélküli. A városban már **2004 óta komoly előkészítő munka**

alapozta meg a későbbi klímabarát intézkedéseket. Az elfogadott és végrehajtott **Környezeti Nevelési Intézkedési Terv** megalapozta a későbbi radikálisabb éghajlatvédelmi lépéseket. A 2005 márciusában elfogadott **öt éves Környezeti Nevelési Intézkedési Terv célja** az, hogy a tudatformálás eredményeképpen **a természeti és emberi környezet állapotában tartós és megalapozott javulás következzen be** Tatabányán. Mindannyiunk közös érdeke az, hogy javuljon a környezeti nevelők együttműködése, hatékonyabb legyen a munkájuk, jobban támaszkodhassanak az elérhető forrásokra, és mindenek eredményeképpen javuljon a társadalom egészének környezeti tudatossága és ennek nyomában a környezet állapota is. Tudatosítani kell, hogy a környezeti oktatás, nevelés hosszú távon ugyan, de rendkívül hatékonyan megtérülő fejlesztés, beruházás. **Az elkészült terv meghosszabbítása jelenleg is végrehajtás alatt áll.** Az intézkedési terv értelmében számos rendezvény és akció szolgálja a fenti célokat. Mindezek elősegítik a klímaprogram megvalósítását is. **A város egyik legérdekesebb környezeti nevelési programja a Nyitott Kapuk rendezvénysorozat.** A rendezvény keretében a helyi szolgáltatók és helyi természet- és környezetvédelmi civil szervezet együttműködése példa értékű. A programban résztvevők egy közös nyitókiállítás és az egy hónapos látogatási időszak során adnak tájékoztatást szolgáltatásukról és tevékenységükről az óvodás és iskolás csoportoknak. A programsorozat egy záró versennyel fejeződik be, és az Együtt értetek alkotói pályázat kíséri. **A rendezvénysorozatra évente közel 8000 fiatal látogat el.**

5. lépés: Kiértékelés és jelentés készítés

Az intenzív megvalósítási tevékenységet követően, amikor már a monitoring adatok is rendelkezésre állnak, eljön az ideje annak, hogy értékeljük az elért eredményeket. A monitoring rendszer által gyűjtött adatokat egyrészt a megvalósítás eredményeinek értékelésére (teljesítmény értékelés), másrészt az irányítási rendszer működésének értékelésére (irányítás értékelés) használjuk.

Az értékelés elindítja a ciklus utolsó lépését, de egyben egy új év és új ciklus indításának alapjait is biztosítja. Az értékelés során elemezzük, hogy az év során mi történt, abból a célból, hogy megértsük miért történtek egyes dolgok vagy miért nem sikerültek. Ezen értékelési folyamat eredményeit egy jelentésben foglaljuk össze. E jelentés biztosít alapot a politikusok számára ahhoz, hogy további döntéseket hozzanak a következő évi célokkal és cselekményekkel kapcsolatban. A jelentés áttekintést biztosít az érdekeltek számára (beleértve a közösséget) azzal kapcsolatban, hogy mit tett a település az év folyamán, és mennyire volt sikeres a kitűzött célok elérésében. Ez a lépés abból a szempontból fontos, hogy a település közgyűlése az értékelési folyamat eredményeinek ismeretében milyen döntéseket hoz a további tevékenységek tekintetében. Hogyan használjuk a megszerzett ismereteket az alkalmazkodáshoz, vagy a következő év rövidtávú céljainak meghatározásához? Milyen lépéseket kell megvalósítani a következő évben? Szükség van-e az éghajlatváltozási helyzetértékelés felülvizsgálatára a településen vagy környezetében végbe ment alapvető változások miatt? Mindenesetre, döntéseket kell hozni, és egy új éves ciklust kell megkezdeni.

Az IIR-rel kapcsolatos munka már jó úton halad, ha az öt lépéssel, és a lépéseket átfogó két elem végrehajtásával végeztünk. Mindamelllett az éves folyamat különböző értékelések, felülvizsgálatok valamint fejlesztések végtelen története. Ne akarjunk mindent az első alkalommal végrehajtani, hiszen ez nem is lehetséges. Mindig tartsuk szem előtt, hogy ez a modell leginkább egy utazáshoz hasonlít, ahol lépésenként haladhatunk csak előre: az egyes települések kicsiben kezdenek és idővel bővülnek csak. A bővítés három tengely mentén történik:

1. Térbeli bővítés: az IIR alkalmazása a település teljes közigazgatási területére a megfelelő mutatók és célok meghatározásával.
2. Résztevők bővítése: együttműködés valamennyi érdekelt féllel a településen belül, s együttműködés a szomszédokkal.
3. Dimenzionális bővítés: valamennyi fenntarthatósági szempont integrálása az irányítási rendszerbe.

Egyes lépésekre éves rendszerességgel kerül sor, de teljes felülvizsgálatra csak 3-5 évenként van szükség, kivéve, ha a környezetben bekövetkező változások megkövetelik a szervezet stratégiai programjának teljes felülvizsgálatát. Az IIR-t alkalmazó települések, szervezetek rámutatnak arra, hogy az integrációközpontú irányítás jobb lehetőségeket teremt a döntések, intézkedések és eredmények közti alkalmi kapcsolatok felismeréséhez. Lehetővé teszi a különféle érintett szereplők számára, hogy megfigyelhessék saját munkájuk mások tevékenységére kifejtett hatását. Segít az intézkedések végrehajtásában, mielőtt túl késő lenne, valamint a települések különféle szektorainak is, hogy gyorsan közös kiindulópontot helyezkedhessenek, a közös célokért való együttműködés mellett.

Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.

Elérhetőség: www.balatonregion.hu

A Balaton érzékeny környezeti rendszerében fontos a fejlesztések összehangolására, nyomon követésére képes térségi menedzsment kialakítása. A feladatok környezeti fenntarthatóságot is figyelembe vevő módon való végrehajtását a környezeti irányítási rendszerek alkalmazása tudja segíteni.

A Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft., mint **a Balaton Régió fejlesztését koordináló Balaton Fejlesztési Tanács munkaszervezete**, ezért célul tűzte ki, hogy a tevékenysége során környezet irányítási rendszer (KIR) segítse a preventív környezetvédelmi stratégia megvalósítását.

Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer

A környezeti irányítási rendszerek kialakítása helyi közigazgatási egységeknél **hozzájárul a települések környezeti minőségének javításához, a fenntartható fejlődés megvalósításához** azáltal, hogy a már meglévő rendszerek, - mint az EMAS (Európai Unió környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszere - Eco-Management and Audit Scheme) szabvány - által alkalmazott szerkezetet alakítja ki és valósítja meg. A környezetvédelmi vezetési rendszerek által megkövetelt nyíltság - a külső és belső kommunikáció csatornáin keresztül - javítja a térség és a vele kapcsolatban álló csoportok, szervezetek (pl. beszállítók, vevők, zöld szervezetek, lakosság, szakmai szervezetek) viszonyát.

Mindezen előnyöket felismerve **a magyarországi fejlesztési ügynökségek közül elsőként** a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft-nél **került kiépítésre az EMAS**

Környezeti Irányítási Rendszer. A hitelesítést követően Magyarországon a 16. minősített szervezetként az OKTVF (Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség) 2008. április 2-án HU-000016 számon nyilvántartásba vette szervezetünket.

A nemzeti felterjesztést követően **az Európai Bizottság** környezetvédelmi teljesítménye alapján a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft-t **a Közigazgatási intézmény kategóriában** elismerő **EU EMAS díjban** részesítette **2008-ban, 2009-ben és 2010. évben is.**

EMAS Nyilvántartásba vétel megújítása

Az 1221/2009 EK Rendelet 6. cikkely értelmében a nyilvántartásba vett szervezeteknek legalább **háromévente újra hitelesíttetniük szükséges a környezetvédelmi vezetési rendszerüket és a környezetvédelmi nyilatkozatukat.** Az Ügynökség **környezetvédelmi vezetési rendszere és az elkészült Környezetvédelmi Nyilatkozat hitelesítésére 2011. június 3-án került sor.** Ezt követően a Környezetvédelmi Nyilatkozat megküldésre került az OKTVF részére a szervezet EMAS nyilvántartásának meghosszabbítása érdekében. **Az OKTVF**, mint a nyilvántartásba vételért felelős hatóság 2011. november 25-én kelt levelében, **elismerve a szervezet környezetvédelmi teljesítményét**, helyt adott a Balatoni Integrációs Kft. kérelmének és **engedélyezte az EMAS nyilvántartás megújítását további három évre.**

A Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. bemutatása

A Siófoki székhelyű Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. jogelődjét 2000 januárjában alapította a Balaton Fejlesztési Tanács (BFT).

A cég 2004-től egyidejűleg ellátja a Balaton Fejlesztési Tanács munkaszervezeti feladatait is, a Balaton Fejlesztési Tanács végrehajtó szervezeteként koordinálja és megvalósítja a döntés és projekt-előkészítési, pályázat- és projektmenedzsmenti, továbbá projektosztónzési- és támogatási feladatokat is. Közhasznú Nonprofit Kft.-ként jelenleg három irodában Siófokon, Keszthelyen és Balatonfüreden 18 főállású alkalmazottal végzi tevékenységét: megbízható, minőségi szolgáltatásokkal segíti az önkormányzatok, civil szervezetek, vállalatok munkáját az alábbi területeken:

- EU-s és hazai pályázatok figyelése, pályázati szaktanácsadás, pályázatok írása,
- Projektmenedzsment,
- Megvalósíthatósági tanulmányok, költség-haszon elemzések, üzleti terv készítése,
- Környezetvédelmi tervek, programok készítése, környezetvédelmi felülvizsgálat,
- Pénzügyi és számviteli szolgáltatás alapítványok, non-profit szervezetek részére,
- Területfejlesztési célokat szolgáló gazdaság- és társadalomtudományi kutatások végzése,
- Szakmai rendezvények szervezése.

Környezeti Politikánk

Szervezetünk környezeti politikában foglalta össze hosszú távú környezeti céljait, programjait. A környezeti politika szervezetünk környezetirányítási rendszerének alapidokumentuma.

A Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. jogelődjét a Balaton Fejlesztési Tanács 2000. január 1-én azzal a céllal alapította, hogy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet egységes fejlesztését koordinálja. A régiófejlesztés során kiemelt szerepet kap a környezetvédelem, ezért kötelességünknek tartjuk, hogy az irodánk működéséből adódó környezeti terheléseket is csökkentsük.

A jogszabályi előírásokon túlmenően célul tűztük ki a tevékenységünkben adódó káros környezeti hatások megelőzését és csökkentését, különös tekintettel a keletkező hulladék mennyiségére, az irodaszerek felhasználására, az energiafogyasztásra, valamint az utazásokból eredő károsanyag-kibocsátásra. Tevékenységünket eredménymutatók értékelésével rendszeresen felülvizsgáljuk, szükség esetén módosítjuk és folyamatosan fejlesztjük.

Célunk, hogy minden munkatársunk megismerje és alkalmazza azokat az eszközöket, amelyekkel hozzájárulhat irodánk környezeti teljesítményének javításához.

Az EMAS-rendszer eredményes bevezetésével példát mutathatunk a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben működő önkormányzatok, intézmények, egyéb irodák részére a rendszerszemléletű környezetvédelem megvalósításában.

Környezeti teljesítményünk

Az integrált környezetirányítási rendszer egyik legfontosabb célja a szervezet környezeti teljesítményének folyamatos javítása a fenntarthatóság szempontjainak való megfeleléssel összhangban. A környezeti teljesítmény javítása gyakran a gazdasági hatékonyság növekedésével is együtt jár. Az irányítási rendszer hatékonyságát, a szervezetünk tevékenységei által okozott szennyezőanyag kibocsátást és a nyersanyagok felhasználásának alakulását a legegyszerűbben az anyagáramok segítségével tudjuk lemérni. A bemutatott mérőszámok mind abszolút, mind pedig fajlagos értékeket fellelnek, pontos számszerűsítésen (mérésen) alapulnak és az elmúlt négy évre (2007-2010) vonatkoznak.

A szervezetünk környezeti teljesítményének alakulása az elmúlt négy évre vetítve:

- A vízfogyasztás 25%-kal csökkent.
- A felhasznált üzemanyag mennyiség 25 %-kal csökkent.
- A villamos energiafelhasználás 8 %-kal csökkent.
- A földgáz felhasználás 30%-kal emelkedett.
- Az utazások során megtett repülőút aránya 11%-kal csökkent, ezáltal a CO₂ emisszió is csökkent.
- A CRT monitorok alkalmazása 53%-kal csökkent.
- A felhasznált tonerek aránya 40%-kal csökkent.
- A papírfelhasználás 45%-kal csökkent.
- A 2010. évben 93%-ban környezetbarát papírlapból készültek a kiadványaink.
- A 2010. évben 45%-ban környezetbarát tisztítószer került felhasználásra.

A Kft. tevékenységeihez kapcsolódó anyag-, és energiaáramok az elmúlt évek összesített adatai alapján

Megnevezés	Mértékegység	Év				Fajlagos mennyiség egy főre (2010)	Eredmény
		2007	2008	2009	2010		2010/2007
Víz	m3/év	281	151	219	212	10	✓
Takarítószer	liter/év	70	63	67	78	4	
Környezetbarát takarítószer	liter/év		7	27	35	2	✓
Levegő							
Autó	km/év	191 124	191 637	167 820	166 757	7580	✓
Repülő	km/év	36 000	35 172	19 906	32 108	1459	✓
Vonat	km/év	2 000	2 780	2 642	1 914	87	✓
Hajó	km/év	0	131	20	10	0	✓
Busz	km/év	4 500	2 978	1 640	360	16	✓
Üzemanyag	liter/év	15 952	14 062	13 827	11 876	540	✓
Benzin	liter/év	11 580	9 608	8 979	7 227	329	✓
Dízel	liter/év	4 372	4 454	4 848	4 649	211	
Növény	db	67	83	80	96	4	✓
épületen belül	db	46	62	59	75	3	✓
épületen kívül: fa	db	13	13	13	13	1	✓
épületen kívül: bokor	db	8	8	8	8	0	✓
Energia							
Villamos energia	kWh/év	14 805	12 802	11 876	13 612	619	✓
Földgáz	m3/év	9 886	9 763	9 879	12 861	585	
Hulladék							
Papírlap	db/év	322 500	220 000	151 500	172 050	7820	✓
Környezetbarát másoló papír	db/év	322 500	220 000	151 500	172 050	7820	✓
Elemek	db/év	60	40	33	31	1	✓
Tonerek	db/év	27	27	19	16	1	✓
Festékpátronok	db/év	28	28	12	0	0	✓
Papír törölő	db/év	25 000	26540	16200	6 912	314	✓
Ásványvíz	db/év	7 267	1760	94	249	11	✓
Nem környezetbarát nyomtatv.	db/év	1800	1300	65000	400	18	✓
Környezetbarát nyomtatvány	db/év	0	1000	600	5620	255	✓

A környezetvédelemhez kapcsolódó nemzetközi projektjeink

Fontosnak tartjuk, hogy nemzetközi projektjeink tématerületei a környezetvédelemhez kapcsolódjanak. 2010-2011-ben az alábbi nemzetközi projektek megvalósítására került sor:

Energia-hatékony Általános Iskolák 50/50 Hálózata (EURONET 50/50 projekt)

A projekt célja az oktatási intézmények energia megtakarításának az elősegítése. A projekt keretében a partnerek tapasztalataira, nemzetközi példákra, valamint a helyi adottságokra alapozva az energiamegtakarítást ösztönző intézkedési javaslatok kerülnek megfogalmazásra, amelyek később a projektben érdekelt általános iskolákban demonstrációs céllal megvalósításra is kerülnek. A projekt egyik fő célkitűzése, hogy bemutassa, nem feltétlenül csak a nagyobb beruházások által takarítható meg jelentős mennyiségű energia. A projekt megvalósítása az 50/50 módszertanának alkalmazására épül, amely elképzelés az oktatási intézmények és az őket fenntartó önkormányzatok kölcsönös gazdasági érdekén alapul az elmaradt költségek és a megnyert ösztönzők révén. A módszertan lényege abban rejlik, hogy az önkormányzat a megtakarított összeg 50%-át megtartja magának, míg a másik 50%-át visszajuttatja az intézménynek.

Verseny a Biodiverzitás Európai Fővárosa címért

A „Biodiverzitás Fővárosa” versenyt Franciaország, Németország, Magyarország, Szlovákia és Spanyolország területén egy kormányzati hivataloktól független szervezet koordinálja és szervezi meg, amely az érdeklődő önkormányzatok tevékenységét különböző képzési programokkal is segíti. Az

előadássorozat célja a biológiai sokféleség megőrzésének ösztönzése a településeken, valamint a résztvevő önkormányzatok tapasztalatainak megosztása. A „Biodiverzitás Fővárosa” verseny célja volt megtalálni azokat a városokat és falvakat, akik a legjobb teljesítményt nyújtottak a biológiai sokféleség megőrzése érdekében. Magyarországon 2010. évben Tata, míg 2011. évben Szentes városa nyerte el ezt a kitüntető címet.

Tavak megfelelő kezelésének elősegítése az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése érdekében (EULAKES projekt)

A projekt fő célkitűzése a közép-európai tavak fenntartható használatának elősegítése olyan új, integrált szemlélettel, amely erősíti a részvételt a tervezésben valamint a tó- és vízgyűjtő-gazdálkodásban az éghajlatváltozásra és más környezeti terhelésekre adandó válaszleépések kidolgozása során. A projekt várható eredménye egy olyan új, integrált szemléletű döntéstámogató rendszer, amely a történeti ismeretanyagra, a monitoring rendszer tökéletesítésére, ökológiai modellezésre, térinformatikai és műholdas adatok feldolgozására épülve támogatja a döntéshozókat az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, illetve más környezeti stresszek leküzdése érdekében hozandó intézkedések kialakításában.

Natura 2000 területek hatékonyabb kezelésének megvalósítása - Be-Natur projekt

A dél-kelet Európai országok különböző helyzetben és szinten állnak a Fauna-Flóra-Élőhely Direktíva előírásainak megvalósításában a Natura 2000 területekre vonatkozóan. A projekt célja javítani az élőhelyek, valamint a természet és a biológiai sokféleség védelmét Natura 2000 területeken, különösképpen a vizes élőhelyekre (folyók, tavak, tengerpart). A projekt jelentős mértékben hozzájárul az EU környezetvédelmi és természetvédelemmel kapcsolatos céljainak, kötelezettségvállalásának, szabályozásának a helyi szinten történő teljesítéséhez.

Nemzetközi összefogással a zöldebb településekért - EUROSCAPES projekt

Az EUROSCAPES, Települési zöldterületek fejlesztése Európában elnevezésű projekt célja a parkok, terek, parti területek, erdős vidékek innovatív jellegű kezelési terveinek a kidolgozása és megvalósítása, ezáltal biztosítva élhetőbb környezetet mind a helyi lakosság, mind turisták számára. A projekt kiemelt hangsúlyt fektet a települések természetes és kulturális tájképeinek megőrzésére a helyi élővilág, az éghajlati sajátosságok és a gazdasági tényezők figyelembe vétele mellett. A partnerek tapasztalatainak megosztása révén a projekt a helyi önkormányzatoknak nyújt majd segítséget a lakott területeken belül meglévő közterek, parkok, sétányok megfelelő kezeléséhez, és a települések kulturális értékeinek megőrzéséhez.

RELACS Projekt

A projekt fő célja, hogy Európa területéről legalább 50 szálláshelyet (beleértve a hoteleket, panziókat, apartmanokat, ifjúsági szállásokat, kempingeket, magán szálláshelyeket, stb.) bevonva ösztönözze őket, hogy megújuló energiaforrások használatával kapcsolatos (RES) intézkedések megvalósítása révén növeljék az épületek energiahatékonyágát. Ennek érdekében, a projekt keretében megfelelő marketing eszközök kerülnek majd kidolgozásra, fenntartható energia-védjegy kerül bevezetésre és a projekt zárásával kiosztásra kerül a „legenergiahatékonyabb szálláshely” díja. A projekt célja továbbá egy európai szintű hálózat létrehozása a turisztikai szálláshelyek között.

Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 8600 Siófok, Batthyány u. 1.

Tel./Fax: +36 84 317 002

E-mail: bftkht@balatonregion.hu

www.balatonregion.hu

Umwelt
Bundes
Amt
for Environmental Issues

A European Union Policy Initiative
CHAMP
Local Authorities for Climate Change